

CENTRUM
CYFROWE

Uwagi Fundacji Centrum Cyfrowe do europejskiej strategii danych, zgłoszone w ramach konsultacji prowadzonych przez Ministerstwo Cyfryzacji

Uważamy, że Rząd Polski powinien poprzeć założenia zawarte w nowej unijnej strategii danych, jako zgodne z polskimi założeniami strategicznymi w tym zakresie - zawartymi m.in. w tworzonej obecnie polskiej strategii rozwoju sztucznej inteligencji.

Jesteśmy przekonani o słuszności przedstawionej w strategii "Europejskiej drodze wykorzystania danych", łączącej swobodne i szerokie wykorzystanie danych z zachowaniem takich kluczowych wartości jak prywatność, bezpieczeństwo czy standardy etyczne.

Proponujemy, by w dyskusjach o szczegółowych założeniach strategii oraz jej wdrożeniu Polska położyła nacisk na szereg kwestii:

- kwestia znaczenia sektora publicznego oraz wykorzystania danych w sektorze publicznym, także danych komercyjnych. Uważamy, że sektor publiczny powinien poprzez wzorcowe wdrożenia wyznaczać najwyższe standardy pracy z danymi - szczególnie danymi osobowymi, na przykład danymi medycznymi. Tu kluczowe znaczenie ma wypracowanie nowych modeli zarządzania danymi w interesie publicznym, na przykład rozwijanie modeli tak zwanych "data pools" lub "data spaces", tworzących reguły korzystania z różnorodnych danych, przez różnorodne podmioty;
- kwestia "Data for public good" - wykorzystania danych komercyjnych w celach istotnych społecznie. Temat ten jest szczególnie na czasie dzisiaj, gdy rozważa się wykorzystanie

różnego rodzaju danych (szczególnie telekomunikacyjnych i badawczych) na zasadach dobra wspólnego, w celu walki z pandemią koronawirusa. Wypracowanie modeli gwarantujących wykorzystanie dużych zbiorów danych komercyjnych w imię interesu publicznego, z poszanowaniem interesu podmiotów posiadających te dane oraz użytkowników, których te dane dotyczą, jest jednym z kluczowych wyzwań związanych z wykorzystaniem danych w Europie;

- wypracowanie standardów wykorzystania danych w ramach tak zwanej sharing economy oraz w rozwiązaniach Internet of Things, szczególnie na poziomie municypalnym - wykorzystanie danych w przestrzeni miejskiej powinno podlegać regulacji w imię interesu publicznego;
- kwestia braku nowych praw własności intelektualnej do danych. Uważamy, że takie nowe prawa własności nie są niezbędne dla zapewnienia przepływu i wykorzystania danych. Zgadamy się z zawartym w polskiej strategii rozwoju sztucznej inteligencji założeniem, że *"nieprzetworzone dane (maszynowe) są dobrem wspólnym i podobnie jak równania matematyczne powinny być wyłączone spod reżimu ochrony własności intelektualnej"*. Uważamy, że Polska powinna popierać alternatywne reżimy zarządzania danymi - przykładem może być reżim wynikający z art. 20 rozporządzenia RODO, wskazywany w unijnej strategii.

Pragniemy również zgłosić szczegółowe uwagi dotyczące zniesienia istniejących, zbędnych ograniczeń wynikających z prawa własności intelektualnej. Dotyczy to przede wszystkim dyrektywy o ochronie baz danych, a przede wszystkim następujących kroków:

- należy zachować harmonizację ochrony praw autorskich w stosunku do baz danych, jednak Unia Europejska powinna podjąć działania zmierzające do usunięcia prawa sui generis. Jeśli niemożliwe byłoby całkowite wycofanie tego prawa, KE powinna wprowadzić system, w którym producenci baz danych muszą zarejestrować się w celu uzyskania ochrony sui generis;
- należy zharmonizować wyjątki (zakres dozwolonego użytku) zarówno od ochrony prawnoautorskiej, jak i ochrony sui generis, tak aby stan prawny we wszystkich krajach członkowskich był tożsamy i jasny do interpretacji;
- należy ustalić maksymalny okres ochrony baz danych, ponieważ obecna sytuacja pozwala zasadniczo na wieczyste przedłużenie tego okresu po dokonaniu jakichkolwiek zmian ilościowych bądź jakościowych w bazie danych.

Ponadto należy rozszerzyć zasadę FAIR (Findable, Accessible, Interoperable and Re-usable), wprowadzoną w programie Horyzont 2020, na wszystkie dane badawcze finansowane w jakikolwiek sposób z europejskich środków publicznych.